

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „БОРБА ЗА ОПСТАНОК ИЛИ ЕКСПАНЗИЈА?“
ОД ВОН.ПРОФ. Д-Р ДЕЈАН МАРОЛОВ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1102-127/3 од 212. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 21.10.2021 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Ана Никодиновска-Крстевска, вонреден професор, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип,
- д-р Јорданка Галева, доцент, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип,

за изготвување на извештај - рецензија на приложениот ракопис со наслов „Борба за опстанок или експанзија?“ од вон. проф. д-р Дејан Маролов, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: „Борба за опстанок или експанзија“ со поднаслов „Студија на случај на конфликт помеѓу голема сила и мала држава“ е интердисциплинарна монографија која може да се користи како дополнителна литература при подготовка на истражувања на студенти за дипломски, магистерски и/или докторски трудови.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот се состои од 116 страници, формат А4, 13 илустрации, пишуван во фонт Arial 11, без проред, со 96 библиографски единици. Ракописот според обем и по содржина во целост е согласно со одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: На Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип досега не е објавен учебник/наставно помагало/монографија со ист или сличен наслов. Овој ракопис ќе може да се користи и да биде бесплатно достапен за студентите на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Краток опис на содржината: Ракописот е сочинет од 4 основни поглавја вклучитено и предговор, вовед, заклучок и користена литература.

Првото поглавје носи наслов *Определување и разграничување на поимите „мала држава“ и „мала сила“*. Во ова поглавје авторот ја обработува постоечката литература и се обидува да даде соодветно разграничување и дефиниција што е можно попрецизно за теоретските поими на „мала држава“ и „мала сила“. Имено, науката за меѓународни односи честопати користи термини како мала/голема држава, мала/голема сила и сл. Со цел да истите да се користат како соодветни аналитички алатки, бројни автори се обидуваат и се обидуваат да ги дефинираат. Во најголем дел од овие дефиниции се тргнува од претпоставката дека мала држава е идентичен поим со „држава со мала моќ“. Токму првиот дел од овој труд се занимава со досегашната работа на бројни автори кои работеле на темата „држава со мала моќ“ и за да го реши тој проблем авторот се користи пред сè со легислативниот (правен) концепт на дефинирање на држава според меѓународното јавно право. Ова се однесува пред сè на обидот да се дефинира и разграничи поимот мала/голема држава. Исто така, се анализира и концептот на моќ, со цел да се утврдат и разграничат разните видови на сили кои постојат во меѓународниот систем. Во продолжение, се врши анализа на бројните варијабли кои дефинираат одредена држава како повеќе или помалку моќна, што пак може да биде комплетно независно од фактот дали државата е

мала или голема согласно со дефиницијата која ја предлага авторот. Како резултат на ова, се поставуваат јасни контури за определување на поимите на мала/голема сила и нивно разграничување од поимите на мала/голема сила.

Второто поглавје носи наслов *Мелијански дијалог и неговите лекции*. Во овој дел авторот прави конкретна анализа на цитираниот текст од Мелијанскиот дијалог и оваа епизода од Пелопонеската војна. Ова е направено наменски со цел да се извлечат некои битни заклучоци во однос на моралот и силата, како и на односите и изборите кои им се на располагање на малите сили соочени во конфликт со голема сила, кои воедно се користат за анализата на двете студии на случај. На овој начин авторот открива одредени историски аналогии во парадигмите на однесување на една голема и мала сила кои се во меѓусебен конфликт. Тоа го прави на начин што го споредува античкиот пример со посовремени примери обработувани во студиите на случај во оваа книга.

Третото поглавје носи наслов *Студија на случај бр.1. Србија vs Австро-Унгарија*. Во овој дел се врши анализа на конфликтот помеѓу Србија и Австро-Унгарија кој ја предизвика Првата светска војна. Овде се презентираат релевантни околности и актери на меѓународните односи од соодветната историска епоха, но сепак, фокусот се става врз Србија и Австро-Унгарија. Се анализираат можните опции кои ѝ биле достапни на Србија и изборите кои таа ги направила и притоа се нудат можни одговори за таквата нејзина определба. Целта е да се увиди како две соседни држави во добри односи на крај завршуваат во војна за тотално уништување. Тргувајќи од тоа, авторот се обидува да издвои определна парадигма на однесување на мала држава и мала сила во конфликт со голема држава и голема сила, како и можно влијание на трети сили како сојузници. Сето ова се анализира низ призмата на структурниот реализам. Заклучокот е дека и двете држави верувале во неминовноста од воена разврска во одреден период, но сепак од клучно значење била поддршката на нивните големи сојузници.

Четвртото поглавје носи наслов *Студија на случај бр. 2. Чехословачка vs Германија*. Станува збор за студија на случај на конфликтот помеѓу Чехословачка со нацистичка Германија, кој се чини многу интересен пример од кој може да се извлечат бројни заклучоци. Историски оваа криза е позната како Минхенска криза од 1938 год. Со цел да се извлечат соодветни заклучоци за судирот на една мала со една голема сила, како во конкретниот случај, особено е значаен фактот дека анализата е поопширна и дека не се сведува врз двете конкретни држави. Претходно е особено точно заради фактот што ниту една држава не постои сама за себе и не е целосно независна и незасегната од дејствувањето и потезите на другите држави. Ова повеќе важи за обработка на конкретниот случај, каде што не станува збор за некои изолирани островски држави во некој далечен океан, туку држави коишто се наоѓаат во срцето на Европа. Станува збор за две држави кои заедно граничеле со дури 11 држави. Очигледно е дека конфликтот помеѓу овие две држави го поседувал потенцијалот за одредена промена на рамнотежата на силите во централна Европа (и пошироко), заради тоа авторот смета дека е неопходно да се земат предвид дејствувањето и уште повеќе недејствувањето на останатите големи сили, а пред сè Обединетото Кралство и Франција, и СССР. Сепак, со цел да се добие целосна слика, во анализата се зема предвид и меѓународниот систем во периодот помеѓу двете светски војни. Токму овие дилеми се обработени во ова поглавје.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот претставува значаен придонес, пред сè, во науката за меѓународните односи, но и во други сродни научни дисциплини, заради неговиот интердисциплинарен пристап. Начинот на кој авторот го истражува балансот на силите помеѓу „малите“ и „големите“ држави во меѓународниот поредок, повикувајќи се на примери од историјата е значаен придонес во научната мисла. Станува збор за квалитетна монографија која ќе им биде од помош како на студентите така и на академскиот кадар на Правниот факултет. Ракописот ги задоволува критериумите за објавување сосласно со Правилниците за издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Врз основа на сето ова, Комисијата со задоволство се изјаснува со позитивна рецензија и дава предлог за објавување на ракописот.

РЕЦЕНЗЕНТИ

**Д-р Ана Никодиновска-Крстевска, вонреден професор,
Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, с.р.
Д-р Јорданка Галева, доцент, Правен факултет,
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, с.р.**